

MONUTEN.

Den 2:dra Februari

1881.

II 61
Kapsel

Helsingfors
31. XII. 29.

Compten.

Den 2:dra Februari

1881.

Cendrillon.

— Bred ut mitt släp, och snöra till korsetten!
Hur sitter lifvet, och hur klär rosetten?
Är håret pudradt å la Pompadour?
— Är ögonbrynet pensladt till natur?

Vet, Cendrillon, i qväll är bal hos kungen!
Nej, rör mig icke!.. Fy, den svarta ungen!..
Prins Hjertetjuf skall börja valsen der;
Jag spår, att han i en af oss blir kär.

— Ack, vore jag en mygga der i glansen!
— Du, Cendrillon?.. Ha ha, du vill till dansen?
Barfota... sotig... ful... i ett palats!
Nej, blif i askan, du, der är *din* plats.

Och systrarna de åkte bort i qvällen;
Den frusna Cendrillon satt qvar på hällen.
Kring skuldran föll de rika lockars våg,
Och med en stjernblick hon i askan såg.

HELSINGFORS,

Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri, 1881.

Der låg en gnista, stocknande i härdnen.
 — Du lilla gnista, glömd af hela verlden,
 Hvar är den andedrägt, som, stark af hopp,
 Skall tända dig till ljus och värme opp?

Då kom en fé, — de glömdas fé, som spanar
 Fördolda skatter, hvilka ingen anar.
 Hon har fått makten, för sin kärleks skuld,
 Att kläda allt hvad hon rör vid i guld.

Hon rörde med sitt trollspö den förskjutna.
 Oanade behag, i ringhet slutna,
 Framglänste som en vår i bortgömd dal;
 Så kläddes Cendrillon till kungens bal.

Hon trädde upp, som höfvisk sed det bjuder,
 I vårdad drägt, men utan smink och puder,
 Med kammad lock, så morgonfrisk och glad,
 Som vårens björk med dagg på späda blad.

De trötta systrarna, det lefnadsmätta,
 Förslitna hofvet undrade med rätta
 Hvar hon kom från, som på en kunglig bal
 Lagt frisk natur i konstens ideal.

Hon dansade med prinsarne på balen;
 Hon talte ord, som förr ej hörts i salen;
 Det var som trastens sång i hemlandsskog,
 Det var ett hjertats språk, som hjertan tog.

Men när hon dansat, sjungit och förtjusat,
 Försvann hon, som den vind i skogen susat,
 Och ingen skulle anat hennes bo,
 Om hon ej tappat bort sin ena sko.

Nu söker prinsen hvilken fot, som passar.
 Han profvar alla stolta systrars tassar;
 De ville hugga af både häl och tå,
 Men skon, ack, skon, den passar ej ändå!

Jag vet likväl en fot, som fyller måttet...
 Jag sett dess spår, jag hört dess steg i slottet,
 Men tyst, det är en hemlighet!... Ja, ja,
 Jag vet, att skon är märkt med I. och A.

När prinsen finner denna fot, den rätta,
 Skall kronan han på egarinnan sätta,
 Och detta kungabarn, i kojan krönt,
 Skall varda stort, så visst som det är skönt.

Den glömda gnistan, flocknande i härden,
Skall gå med glans och värme ut i verlden
Och glädja alla, hvilkas andedrägt
Har detta sköna ljus ur askan väckt.

Z. T.

Vänne minnesblad.

Då „Tomten“ för några dagar sedan vek in till mig för att söka ett bidrag till sin kalender, tog jag fram dessa „gulnade pappersblad“, som en poet, ju obetydligare han är, i desto större öfverflöd plägar förvara i sina gömmor. Bland dem voro några, hvilka kunde hämföra sig till finska teaterns förebud och första dagar. „Sammanställ dessa rader till några minnesblad“, sade „Tomten“ med denna lugna och säkra ton, som man ej tänker på att motsäga. Jag lydde följakteligen och nedskref för „Tomtens“ räkning följande anteckningar

Från förgångna dagar.

I.

Det var en afton i början på nyåret 1864. I en studentkammare i Helsingfors sutto tvänne ynglingar, som varit vänner redan förrän de ungefär samtidigt vunnit studentlyran och som hvardera kort förut med ungdomens lyckliga tro på framtiden utsändt sitt första dramatiska försök.

Aftonen hade förflutit under förtroligt samtal, öfver hvilket dock ett visst högtidligt allvar hvilat, då den äldre af de unge männen några veckor tidigare förlorat sin moder, som han så högt älskat.

Sluthigen föll talet på hvarderas framtidsplaner. Den yngre uppförde med segerglad mod poetiska luftslost, för hvilkas höjd himmelen lyckligtvis var nätt och jemnt rymlig. Då han slutat, var det redan sent, och ljuset i rummet nästan nerbrunnnet. Då frågade han den äldre om dennes planer.

Långsamt och med en försynthet, ärlig och sann, som allt hos honom, tog denne till ordet: „Mina knappa och klena studier neka mig att sträfva så högt som du, och målet för mitt arbete måste derför bli ett annat än för ditt. Men tacksam blefve jag dock, om jag hunne det“. Och med broderligt förtroende samt med stigande vältalighet, som i all sin enkelhet var härförande, sade han, hurusom han alltid önskat till fullo lära känna vårt finska folk, för att sedan från någon liten vrå af fosterlandet få i dramats fridlysta verld skildra detta kärä folk i all dess storhet och ädelhet, i alla dess fröjder och dess sorger, dess armod och kraft att bära lidandet. Han ville skildra det så, att alla skulle älska det lika högt som han, och vi sålunda blifva ett i kärlek starkt och endrägtigt folk.

Till dessa med sakta hänförelse framsagda ord lyssnade under djup tystnad den yngre kamraten med för hvarje flyende stund allt mera ödmjukt och brinnande hjerta. Jag vet ej, om han ej med en flyktig känsla af

sorg såg sina egna poetiska luftslost vackla, men hvad jag vet är, att kärleken till det finska folket från denna stund för alla tider steg in i hans bröst. Aldrig hade bilden af hans folk kärleksfullare tecknad trådt fram för hans unga själ, aldrig en stor lifsuppgift enklare och med mindre anspråk på egen ära och egna fördelar visat sig för honom. Med den gripande känslan af att för första gången i lifvet stå ansigte mot ansigte med ett af Guds utvalda redskap, steg han upp, då den talande slutat och tryckte varmt hans hand till afsked, under det att det matt flämtnande ljusskenet, kämpande med nattens mörka, fantastiska skuggor i rummet, kastade en sällsam belysning på den finske skaldens intelligenta, af lidandet tärda anletsdrag.

Då vännen kom hem, nedskref han qvällens intryck i en prosadikt, som ur sjuttonårig gömma nu, nio år efter *Alexis Kiris* bortgång, må framträda som en profetisk helsing från en vän i förgångna dagar till den ädle och olycklige, i förtid brutne skaldens minne. Från detta minne skall den ungdomliga dikten mähända hemta något intresse. Den följer här och lyder:

Ynglingen från torpet.

O Gud, du herrlige Gud! Du lifvets sol! En stråle af ditt ljus har i denna natt skimrat hän förbi min stig. Se, jag tackar Dig!

Jag såg i dag sonen från torpet i mitt hemlands skogar. Var det väl han?

Jag hörde en sägen från den morgon, som gryr opp öfver mitt land. Jag hörde en yngling tälja en saga om sin framtid. Den var så enkel, så kort, och dock minnes jag den ej nu. Hans tal var så lugnt och så fast. Hans ord föllo sig, som voro de till mig.

Anade han väl, att mitt hjerta bäfvade vid hans enkla saga? Kunde han väl så klart se in i sin framtid, som jag det såg? —

Det kommer en dag, då hans namn skall stråla älskadts som vårdagens sol öfver vårt land.

Och tusende skola värmas i sina hjertan vid den ädles enkla minne.

Han täljde sin framtids lugna saga, dock minnes jag den ej nu. Jag drömde en gammal sägen om Sinai berg, som skälfde i sin fasta grund, då Gud der talade i thordön till sitt folk.

Var det sonen från torpet, invid hvars sida jag satt? Jag såg det ej. För min syn utbredder sig den vida, omältiga framtiden med dess i fjeran skimrande horizont. Gud! hvad den var skön!

Du klara skimmer öfver min väg, der du glänste

fram, höjde palmer sina kronor upp mot den mörkblå himmelen. Stor och herrlig är dock snillets makt på jorden.

O, finge jag breda mitt hjerta ut som en matta för din fot, du ädle son af skogens torp! Mitt hjerta är ungt, men längtar dock till ro. Hvilken död vore väl ljufvare.

Ni palmernas höga kronor, susen hans saga! „Välsignad vare han, som kommer i Herrans namn!“

Okänd går han på dina stigar, du mitt dyra hemland. Så lären eder, höga furor bland moarnas ljung, vaggande björkar vid vikens strand, lären eder hans enkla saga, hvisken hans namn och sjungen frid och kärlek der han går fram!

Det kommer en dag, då hans namn skall stråla älskadts som vårdagens sol öfver vårt finska fosterland!

II.

Det andra minnesbladet för oss till den för Helsingforsbor välbekanta sjösalongen å Kaisaniemi. Det var i maj år 1869, någon dag efter den, redan då såsom minnesvärd ansedda finska representationen i hufvudsta-

dens Nya teater, från hvilket tillfälle finska teatern nu mera räknar sin uppkomst.

I representationen, hvars glanspunkt som bekant var fra Raas uppträdande som Lea i Alexis Kivis skädespel af samma namn, hade en mängd unga damer och herrar deltagit såväl i en sångtаблиц ur „Molnets broder“ som ock i Z. Topelius' glada lustspel „Ett skärgårds-äfventyr“, hvilka jemte andra akten ur operan „Martha“ kompletterade programmet. Dessa deltagare hade nämnde dag arrangerat en kollation i sjösalongen å Kaisaniemi för dr K. Bergbom, hvars beslut att egnas sin verksamhet åt bildandet af en finsk scen vid denna tid hade mognat.

Det var en vacker vårdag, och för deltagarenas sinnen stod ännu i underbar friskhet minnet af den omätliga entusiasm, som någon afton förut omotständligt gripit alla. Glädje och lycka strålade ur allas blickar, och stämningen vid den enkla festen var derför också den bästa och gaf sig luft i många tal och skålar, hvilka så godt som alla framsades på svenska, betecknande för det intresse hos alla partier, hvaraf finska teatern från dess första uppkomst visat sig vara förtjent.

Skålen för hedersgästen hade en barndoms- och ungdomsvän till denne fått i uppdrag att utbringa, och då möjligen de ord, som dervid sades, kunna väcka minnet af ett gladt, nu mera såvidt det rör den finska scenen nästan historiskt tillfälle, må de här utan alla an- språk meddelas. Skålen föreslogs i bunden form och med dessa ord:

„Det kännes vår i luften. Öfver viken
Går sommarvarma fläktars glada lek,
Se björken knoppas, hägg och rönn ren smale
Vid fogelskarans muntra kärlekssång.
Naturen vaknar med ett sakta jubel,
Och hoppet firar sin förlofningsstund.

Uti vår glada krets ock råder våren
Med hopp i knoppning och med minnet ljuft
Af en med ära vunnen första seger.
Vi bruden hört sin ädla, sköna klagan
Uppstämma invid „*Molnets broders*“ stoft,
Och glada skaror för vårt öga dragit
I „*Saaristossa*“ fram på äfventyr;
Vi „*Martha*“ hört med löjen och med vemod
Oss tolka sångens höga, glada konst,
Och hänförd utaf jordens högsta känsla
Oss „*Lea*“ tjusat och vårt hjerta vunnit.

Men högre dock än stundens fröjd och glädje
Och skönare än vårens milda lek
Står för vår syn en bild af dar, som komma
Med skörd och lycka för vårt fosterland.

Skall ej, som våren ammar skörd åt hösten,
Vårt hopp, vår glädje mana fram i dagen
En framtid för vår drömda finska konst?
O ja, med hjertan uti brand, med kärlek,
Med mod och kraft skall stigen stakas ut,
Och då en dag det högsta, konsten skänker,
Sin gäfva kan åt hvarje finne gifva,
Då skall vår glädje stå liksom en saga
Af en och annan än i hjertat gömd.
Må hvad vi som vårt högsta mål nu tänka
För framtidsblickar framstå såsom blott
En blyg, en skygg förhoppning, drömd i våren.

I bland oss står en ädel vän och broder,
Hvars del af allas framgång dock är störst.
Vi honom tacka gladt, liksom vi önska
Att mot sitt mål han modigt framgå skall,
Att då den finska konsten hunnit hamn,
Hon kärt må nämna *Kaarla Bergboms* namn!“

EMLEKYL.

Vill Evelina Alma Föhlström

vid hennes benefice på municipal-teatern i Reggio nell' Emilia
d. 7 Febr. 1880.

(Öfvers. från italienska originalet, af *tz*).

En älsklig syn, du för vårt öga trräder
Och tjusar hjertat, sköna Evelina!
Ditt ljusa hår, som yppigt böljar neder,
Likt sofradt guld dess blonda bucklor skina.
Den späda växten och den enkla drägten,
De röja linier, älskliga och fina.
Men när från dina läppar gudafläkten
Af sångens gäfva ut i rymden strömmar,
Då är det som när ljufva näktergalen
För lundens blommor sjunger sina drömmar;
Då jublar glädjen, då förstummas qvalen.
— O gå, du blonda, hem till nordens värar,
Gå, smyg dig till din moders bröst, det ömma,
Och hviska under kyssar, under tårar,

Hvad våra hjertan här ej kunna glömma,
Att ljuf och rik, som glansen i ditt öga,
Åt dig är sången gifven från det höga.

Afsked från Ida Åberg.

Klausenborg den 29 Sept. 1880.

(Efter en prosaöversättning af det ungerska originalet, af *tz.*)

F
arväl! Din hembygd dig ej dröja läter;
Flyttfogeln lik ifrån oss bort du far.
Vi fråga sorgsna: få vi se dig åter,
När vintern flytt och sommarn kommit har?
Farväl, farväl! med qvällens vind vi hviska,
Du Falurosszas älskliga Boriska!

Så litet, ack, vi hafva att hembära
Åt dig till afsked, då från oss du går;
Ett broderligt: „Gud signe dig, du kära!“
Ett troget minne och en sakna'ns tår,
Och blommor, lager att vår hyllning visa.
Farväl, du Walthers högsinta Louisa!

Med trolldomskraften af din konst, den höga,
Du våra hjertan fängslat har vid dig.

Såsom du städs skall stå inför vårt öga,
Förgät ej *du* oss på din ljusa stig.
Den ädla fröjd, du våra bröst har gifvit,
En skatt för lifvet har för oss den blifvit.

Du lärde oss, hur mäktigt själen glöder,
Till jubel hänförd i passionens stund,
Hur hjertat, sjelft så litet, känslor föder,
Som kunna famna verldens vida rund,
Och hur det tärs, af smärta sönđerrifvet,
När det blir sviket i sin tro på lifvet.

Då till ditt sköna land från fjerran söder,
Med längtan bidad, snart du kommer hem,
Säg att du varit har hos dina bröder
Och för en helsing med dig ifrån dem.
Nu Gud med dig! Välsignelse och minne,
Du konstens dotter, på din stig du finne!

Till Naëmi Hugman.

(Med en fogel, julen 1880).

Kommer till dig liten fogel,
Kommer skygg med tröttad vinge,
Kommer trygg med hoppfullt hjerta,
Vet att Jul ju är i affon,
Tror att Naëmi ej skall vägra
Hägn och skydd åt liten fogel.

Liten fogel har ej hemvist,
Bistra vintern honom driftvit
Ut från ensligt bo, det kalla,
Att ock sig i julljus fröjda;
Vet att bruk ju är i norden
Att i dag för oss ock ömma.

„H vem har sändt dig, liten fogel,
H vem har styrt din flygt, den skygga:
Just till detta tjäll i Finlands
Is- och snöbetäckta bygder?“

Liten fogel hörde sånger
Ljuda genom mörka qvällen,

Följe dessa ljufva toners
Återljud i hvita drifvan;
Snart han såg två stjernor stråla,
Milda och med älskligt skimmer.
Sång och stjernor honom ledde
Dit han månd' sin julfröjd finna.

Naëmi! låt ej liten fogel
Sig förgäfves till dig vända!
Låt en blick ur dina ögon
Vänligt uppå honom hvila!
Då bland stjernor och bland sånger
Namnlös fogel jul skall fira. —

?

Till Lydia Tagus.

Med några blommor.

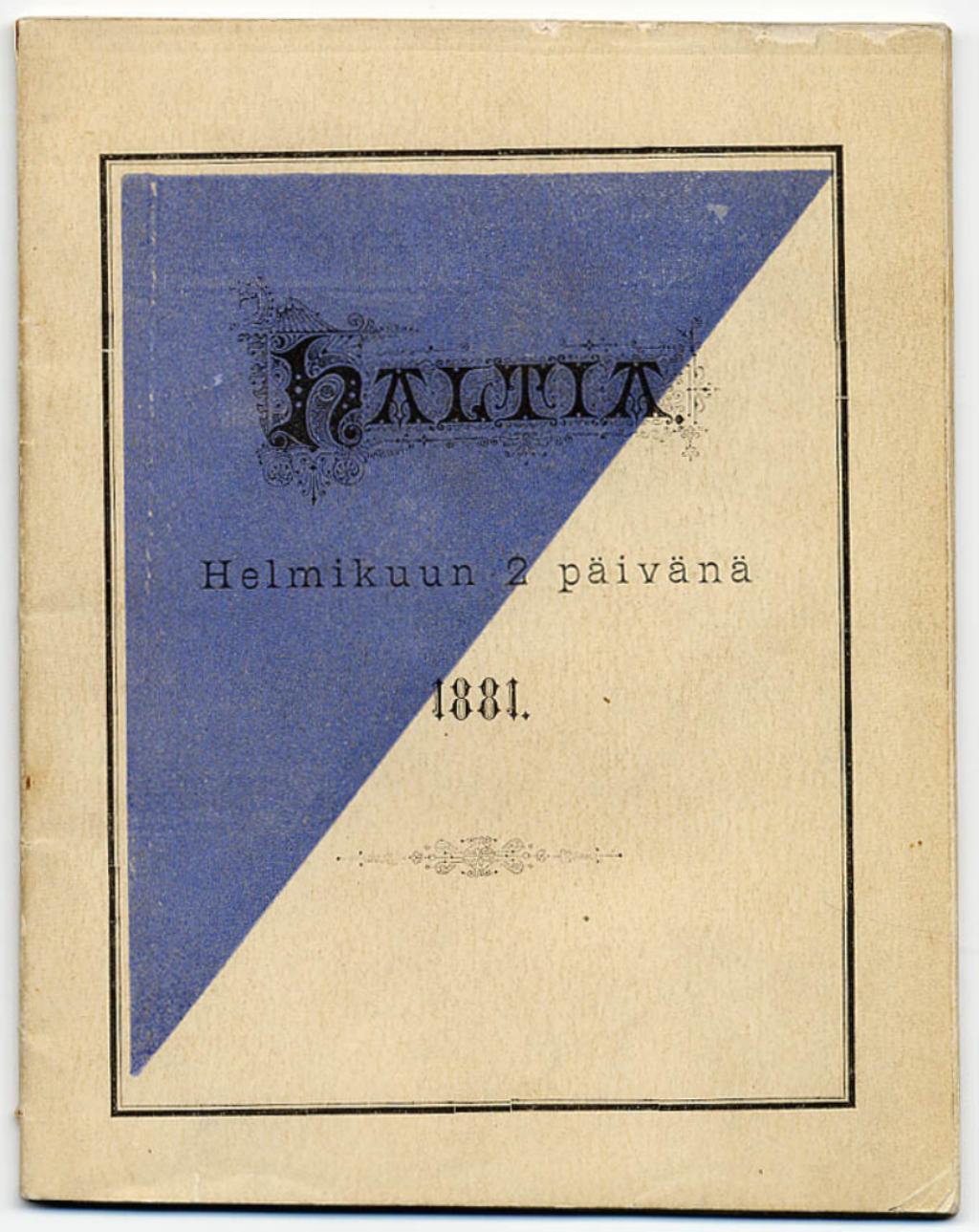
Lydia, sjung, sjung friskt och gladt,
Sjung i din vårdags stunder!
Sjung som trasten i sommarnatt
Sjunger i Finlands lunder.
Sjung till skönhet mo och fjäll
Uti vårt land det kära.
Sjung! — Till din barndoms enkla tjäll
Vinden skall sången bära.

Den 14 September 1873.

EMLEKYL.

INNEHÅLL.

	Sid.
Cendrillon	3.
Tvänne minnesblad	7.
Till Evelina Alma Fohström	15.
Afsked till Ida Aalberg	17.
Till Naëmi Ingman	19.
Till Lydia Lagus	21.

KALVI

Helmikuun 2 päivänä

1881.

IV 6
Kapsel
no 13

Haltia.

Helmikuun 2 päivänä

1881.

Honva H. C. Winter-Hjelmille

Suomalaisen teaterin jäseniltä.

Nero lemmen liehtarina,
Into voiman kumppanina
Suurta toimeen saa.
Sepä aatteet kasvattaapi,
Siltä aika tunnon saapi,
Toiveet muodostaa.

Suomen näyttötaiteen luoja,
Tuki, kannattaja, suoja:
Sinut omanaan
Pitää maamme, tyttäreksi
Tekee sun, ja ikuiseksi
Aina muistossaan.

Rakkaus sen runsahasti
Seuraa sua, minne asti

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1881.

Tiesi vieneekin.
Ällös unhoita sa meitä,
Ällös ijäks työtäs heitä,
Tover armahin.

Nesti Ida Åbergille.

18²_{IV} 80.

E
nsimmäisnä täysin puhjenneena
Kukkaisena ruusustossa maamme
Näyttöaidon, ollos todisteenä
Mitä voimme, mitä toimeen saamme,
Jos käymme uljaast' idealein teitä,
Jos hartaus ja lempi johtaa meitä.

Sonetteja.

I.

Eriillään on Suomen, Viron kansa,
Väliin pistää laaja Suomenlahti,
Rajat pantu, vahva rajavahti,
Noin veljet eroitettu toisistansa.

Mut molemmat he kokoo heimoansa,
Molemmilla sama riennon pahti,
Saman voiman tunto, sama mahti
Virtaa vuolahasti suonissansa.

Sitehiä aika söi ja nieli,
Mut muistoja on vielä olemassa
Ja soinnukas ja yhdistyvä kieli.

Laulu, kunto kukoistavat maassa,
Toimi, tiede, taide nousemassa
Karttuu jällen yhtehinen mieli.

II.

Mitä kuljet, katsot nuorukainen,
Alituisseen riehut yritellen?
„Katson mitä tekemättä vainen
Olis vielä maalle kotoisellen“.

Mitä kyntelet sä pontevainen
Ukko auras takan' astuellen?
„Kynnän, jotta leipä kotimainen
Riittäis kansallemme urhoisellen“.

Mitä tuudittelet Suomen nainen?
„Tuudin innon, kunnon viritintä,
Toivon kasvaa jalo kansalainen“.

Mitä hyrehtinet laulajainen?
„Hion kieltä, kansan kallehinta,
Toivon laulunpontta taitavinta“.

Siljuu.

Sun silmäs, Silju, on
Kuin taivas siintäväinen,
On milloin poutainen,
On milloin pilvisäinen.

Kas kuinka tuolla taas
Nyt musta pilvi paisuu!
Ja taivaan synkistää
Jo ukkoisvaaru vaisu —
Kas ilma salamoi,
Tult' iskee välkkäväistä!
Ja pilvi uhkailee
Jo syöstä tulvaa jäistä —
Vaan muuttuu rakehet
Jo vesivihmaks' kohta:
Pilvestä pian tuo
Pois liian sähkön johtaa.
Taas ilma raitistuu
Ja taivas selkenevi,

Taas kirkas pouta on
Ja päivä paistelevi.

Sun silmäs, Silju, on
Kuin taivas siintäväinen,
On milloin poutainen,
On milloin pilvisäinen.

S—.

Kesä tulee.

Kesä tulee. — Pisaroita
Pilviöistä pirahtaa.
Kevätsade mukavoita
Talviteitä pahentaa.

Kesä tulee. — Tuulet pauhaa
Poies usvat puhaltaa.
Kevätmyrsky monta vanhaa
Kaunistusta karistaa.

Kesä tulee. — Mehu puihin
Mantereesta kohoutuu,
Lehdet puhkee, lehtoloihin
Laulain linnut laskeutuu.

Kesä tulee suloisana
Kaikki linnut laulahtaa!
Kohta kesän voitto-maana
Isänmaani kukoistaa!

J.

Lemmenkuukka.

Pärtahalla lähtehen
Loistaa lemmenkukkanen.
Miks' sen hymy sinervä,
Vaikk' on alla musta multa?
Miks' on kellervä sen suu?
Lähde on niin selkeä —
Taivaan sini, tähden kulta
Siitä sille kuvastuu.

S.—

Kaulahuivi.

Mitä viitsit lähtä ostoksi,
Sefirlankojakin etsimähän
Kaulahuivin tehdäksesi mulle
Rimsut, remsut vielä senkin päihin.
Aika, aika lipuu liitäellen,
Kiepsahuta käsivartes ennen
Hienot valkoiset mun kaulahani.
Tee se aina milloin mieli vaatii
Tekemähän mulle kaulahuivin
Sefirisen, lämpimän ja sievän.
Valkohyppysis' on rimsut valmiit.

—HM.

Keinulla.

Poika lauloi keinulla immelleen:
— Hohhoi! Se laulu oli kaunis ja hellä —
Ja tyttö se miettivi itsekseen:
Nyt meillä on onni, jos kellä! —

„Jos pikku lintu oisin,
Sa armas ystävän',
Niin sulle pesän loisin
Mä pienen, pehmeän.

Oksalle viereisellen
Mä itse istuisin,
Kultaani ylistellen
Sävelin hehkuvin.

Mä laulaisin näin: Lempi
Se meidät yhteen toi,
Sun silmäis hellä hampi
Ikuisen onnen loi.

Ei murheen kyyneleitä.
 Ei kaipuun katkeran:
 Nyt eroittaa ei meitä
 Voi valta maailman!

Kun myrskytuulet pauhaa
 Ja synkk' on syksyn yö,
 Niin rintamme vaan rauhaa
 Ja rakkautta lyö.

Mä siipein suojax sulle
 Myrskyiltä levitän;
 Jos tuuli mistä tulle,
 Sen torjun itsellän'.

Oi armas, lempeämme,
 Se sammumaton on,
 Se kestää elämämme
 Ja aina kuolohon!“

Ja he keinuvat, kiikkuvat hurjimmasti
 Ja nousevat ain' ylös ilmoin asti,
 Vaan kumpikin taritti vi toisehensa,
 Taas keinukin huojuvi hiljallensa,
 Ja maailma unhoittuu...

W. S.

SISÄLTÖ.

	Siv.
Rouva H. C. Winter-Hjelm'ille	3.
Neiti Ida Aalberg'ille	5.
Sonetteja	6.
Siljulle	8.
Kesä tulee	10.
Lemmenkukka	11.
Kaulahuivi	12.
Keinulla	13.